

HERALDISK TIDSSKRIFT

BIND 1 • NR 8 • 1963

"Granskuran" i finländsk heraldik
Torsten G. Aminoff & Holger Tillisch

SOCIETAS HERALDICA SCANDINAVICA

Heraldisk Selskab • Heraldinen Seura • Skjaldfræðafélagið

Heraldisk Selskap • Heraldiska Sällskapet

"Granskuran" i Finländsk Heraldik

INNUMMER 7 av Heraldisk Tidsskrift, sid. 311, efterlyses uttalanden om den beklagliga situation, som har uppstått i Finland genom att vid den officiella stadfästelsen av Taivalkoski kommunens vapen en nyskapad skura godkändes och i blasoneringen betecknades som en »granskura» d. v. s. samma term som tidigare upprepat har använts för en helt annan skura, som sedan 1950 har godkänts i olika kommunalvapen och även ingår i president Kekkonens vapen.

Tyvärr måste man instämma i frågeställarens uppfattning, att här föreligger ett fatalt misstag. Man bör överhuvud vara mycket återhållsam med att införa nya grundbegrepp i heraldiken och till dessa hör framför allt skurorna. Den nödiga variationen bör, om så är nödvändigt, vinnas genom att införa allmänna bilder men framför allt genom nya kombinationer av redan föreliggande heraldiska rekvisita. Uppgiften kräver gedigna insikter men är ofrånkomlig, om man inte vid en rikligare heraldisk nydaning skall råka in i ett överskådligt kaos, som hotar heraldikens system och därmed dess livsnerv.

Gustaf von Numers' granskura hör till de nybildningar, som försvarar sin plats. Den fyller ett behov i ett land, där både juridiska och fysiska personer ofta vill understryka en forstlig förankring. Den är samtidigt ur heraldisk synpunkt väl konstruerad, klar, proportionerlig, möjlig att anbringa i vilken placering som helst och estetiskt tilltalande. Den har dessutom inte lancerats som ett löst hugskott utan efter nödig kontakt med utländsk expertis och har blivit presenterad i ett ledande internationellt forum för he-

raldik, där inga invändningar har framförts. Skuran bör därför kunna räknas till undantagen, de värdefulla nybildningar, som har en uppgift att fylla, som väl anslutar sig till den heraldiska traditionen och som därför efter prövning bör kunna upptas i heraldikens arsenal.

Den andra skuran, den som 1959 godkändes och som sedan dess har funnit förnyad användning i finländsk kommunalheraldik, hör dock inte till de önskvärda nyskapelserna. Dess tillspetsat taggiga linjer för tankarna till en del av de mest beklagliga missgreppen i tysk heraldik under ett numera passerat skede. Skall den uppfattas som en stiliserad granskog, är den alltför avbildande och därmed oheraldisk. Dessutom gäller detta endast om den står bjälkvist. Används den t. ex. stolpvis eller balkvis blir intycket ett helt annat och den motsvarar då inte alls sitt namn. Denna skura fyller alltså inte heraldikens krav på att användningen skall kunna vara helt generell. Den borde därför inte ha godkänts.

Därtill kommer det fatala misstaget att för denna nyskapelse godkänna ett namn, som redan med officiell sanktion har tagits i bruk för en helt annan skura. Då i fråga om de officiellt fastställda vapnen blasoneringen och inte vapenavbildningen är normerande, uppstår ett totalt kaos, när enligt gällande beslut kommuner i Finland har vapen, vilkas beståndsdelar enligt beslutet delvis är identiska men dock i praktiken helt avviker från varandra. Detta dilemma ger en vältalig illustration till de svårigheter som uppstår, om man utan en tillräckligt grundlig och principiellt upplagd prövning ac-

cepterar heraldiska nybildningar. Det, som i det konkreta fallet möjligens kan te sig som en rimlig eftergift för förslagsställarens förståeliga önskningar, kan i fortsättningen visa sig vara ett prejudikat, som leder till fatala komplikationer.

Vad kan man nu göra? Den ursprungliga och acceptabla granskuran har officiellt godkänts som beståndsdel i sex finländska kommunvapen. Den avgränsar upptill bjälken i president Kekkonens vapen och den har tagits i bruk även utanför Finlands gränser. Den kan inte mera annuleras, vilket inte heller vore önskvärt. Den nya, heraldiskt otillskedsställande skuran har officiellt godkänts i tre finländska kommuners vapen. Det är knappast möjligt att mera upphäva dessa definitiva beslut och ålägga kommunerna att ändra sitt vapen. Den återstående utvägen är väl då att korrigera terminologin. Kanske fick *granskuran* inte ursprungligen sitt bästa namn. *Kvistskura* kunde ha varit bättre, då den kan vara en stilisering av barrträdkvistar överhuvud. Men »granskura» har fastställts i en lång rad av officiella beslut sedan 1950 och har därför hävd.

I så fall återstår blott att ändra besluten om Taivalkoski, Rautjärvi och Pylkönmäki kommuners vapen så att skuran får en ny, inte i annat sammanhang använd benämning, *pilspetsskura*, *hullingskura* eller hvad man kan anse bäst. Då bör även beslutet om Varpaisjärvis kommunens vapen ändras så, att granskuran även där får sitt rätta namn. Någon annan utväg blir svår att finna. Det bör vara otänkbart att myndigheterna medvetet fortsätter att använda samma term för olika skuror, och olika termer för samma skura. Så skapas kaos och även-

tyras respekten för den hittills med skäl aktade finländska moderna heraldiken.

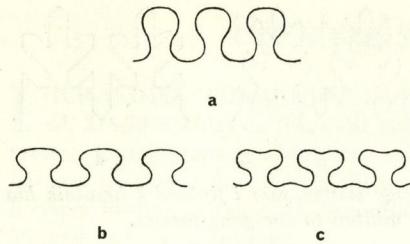
Detta missöde är ett olyckstillfall på arbetsplatsen och bör ses mot bakgrundens av kommunalheraldikens lavinartade uppsving efter en lång tid av förfall. Trots den i allmänhet höga nivån kan anhopningen av uppdrag och förslag någon gång leda till alltför snabb handläggning. Malören understyrker det motiverade i att införa en specialprocedur, om ett förslag lancerar en direkt heraldisk nybildning. En princip, att då alltid konsultera utländsk heraldisk expertis, kunde skapa garantier mot förhastade beslut. Blotta vetskapsen om, att en sådan princip följdes, med den tidsutdräkt som den måste medföra, skulle antagligen komma eventuella nydanare att en gång till överväga, om inte samma effekt kunde nås med medel, som redan tillhör den hävdunna heraldiken.

Torsten G. Aminoff

Forskellig Udførelse af samme Figur

Det skulle være muligt at komme til en forholdsvis lemfældig løsning af granskurens problem, dersom man afstår fra at betragte denne skure som fastlagt i detailler.

En vis frihed i udførelsen er jo velkendt for skurer ligesom for andre figurer. *Skyskuren* kan således ses i former, der varierer fra figur 1 a til figur 1 c. Men særlig naturlig er en sådan frihed, når det gælder de »botaniske« skurer, der har et semi-naturalistisk præg. *Kløverskuren* forekommer f. eks. i så vidt forskellige udførelser som figur 2 a-d.

1. Skyshuren i tre forskellige variationer.

De skurer, der nu i Finlands heraldik er blasoneret »granskura«, er derfor næppe mere forskellige indbyrdes, end at det er forsvarligt at betragte dem som forskellige udførelser af én og samme figur. Der kan uden vanskelighed konstrueres mellemformer, f. eks. figur 3 b og c, således at hele rækken ikke viser større indbyrdes afvigelser end kløverskurerne i figur 2.

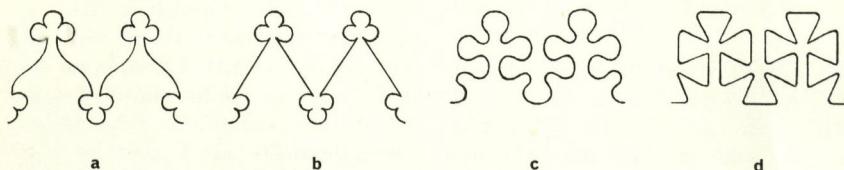
Hvis man da vælger at definere en granskure som »en skure, hvis motiv er grantræet eller karakteristiske dele deraf«, opnår man formentlig, som vi skal se, at samtlige de omstridte blasoneringer kan blive stående.

Denne definition hindrer naturligvis ikke, at man indfører særlige betegnelser for én eller flere af de hyppigst anvendte udførelser af granskuren. Udfyldende stilistiske specificeringer af denne art er jo ikke ukendte, jvf. blasoneringer som »florentinsk lilje«, »naturalistisk ørn« eller »paradesværde«.

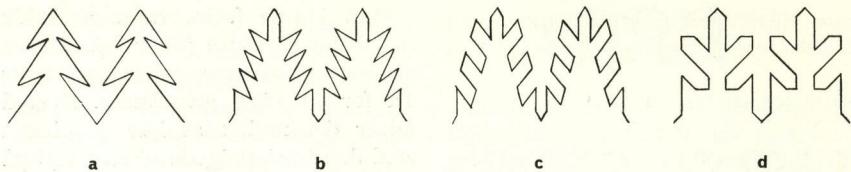
Man kunne f. eks. vælge at kalde von Numers' skure (figur 3 d) for en »kvistet granskure« og skuren figur 3 a for en »fuld granskure«. Derved bliver det muligt at løse problemet med den finsksprogede terminologi på en enkel måde:

Granskuren i almindelighed (som foran defineret) kommer da til at hedde *kuusikoro*, og det nye navn for von Numers' skure: *havukoro*, kommer simpelt hen til at betyde »kvistet granskure«. Den eneste ulempe ved dette er, at *havukoro* rent botanisk står som et overbegreb (»nåletræsskure«), medens det heraldisk er et underbegreb i forhold til *kuusikoro* (granskure). Men den slags meningsløsheder træffer man inden for alle terminologier.

Med denne vedtægt vil de tidligere fastsatte våbener med von Numers' skure (kvistet granskure, figur 3 d) fremdeles være korrekte både i blasonering (på begge sprog) og udførelse; blasoneringen vil blot være blevet lidt videre, idet den tillader også andre udførelser af granskuren — men det bevirker næppe muligheder for forvekslinger med andre våbener. De pågældende myndigheder kan naturligvis, om de ønsker det, senere specificere blasoneringen (til »kvistet granskure« = *havukoro*), men de kan også vælge at betragte brugen af den kvistede form for granskuren som en

2. Fire udførelser af kløverskuren, højest forskellige, men alle lige rigtige.

3. Yderst til venstre og til højre de to forskellige skurer, som i finlandsk heraldik har fået samme navn, »granskure«. I midten to overgangsformer.

stiltiende konvention for udførelsen, eller at godkende også udførelser i andre former.

Der savnes oplysninger om, hvorvidt og hvorledes de tidligere fastsatte våbener med skuren figur 3 a (»fuld granskure«) er blasoneret på finsk. Hvis man også her har anvendt betegnelsen »kuusikoro« (granskura), bliver stillingen naturligvis ganske som ovenfor. Er der anvendt en anden betegnelse bliver denne at oversætte ved

»fuld granskure«, hvorved problemet vil være løst.

Den tidligere skete meddelelse til »Archivum Heraldicum« rokkes der jo ikke ved på denne måde. Den skure, som blev præsenteret, er stadig en »granskure«, og man kan da senere, om man vil, underrette bladet om den nye form for skuren, som er opstået, og om den deraf følgende terminologiske specialisering.

Holger Tillisch

[DA] Dette materiale er beskyttet af ophavsret. Det kan downloades, lagres og udskrives til personlig brug og til ikke-kommerciel brug i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbejdning, tilgængeliggørelse samt fremstilling af kopier er ellers kun tilladt i det omfang, der følger af lov eller aftale.

[NO] Dette materialet er beskyttet av opphavsrett. Det kan lastes ned, lagres og skrives ut for personlig bruk og for ikke-kommersiell bruk i forbindelse med undervisning og forskning. Bearbeidning, tilgjengeliggjøring og fremstilling av kopier er ellers bare tillatt i den grad som følger av lov eller avtale.

[sv] Detta material är skyddat av upphovsrätt. Det får laddas ned, sparas och skrivas ut för enskilt bruk samt för icke-kommersiellt bruk i samband med undervisning och forskning. Bearbetning, tillgängliggörande samt framställning av kopior är i övrigt bara tillåtet i den utsträckning som följer av lag eller avtal.

[EN] This material is protected by copyright. It may be downloaded, saved and printed for personal use and for non-commercial use in connection with teaching and research. Altering, making it available or producing copies is otherwise only permitted to the extent that follows from law or contract.